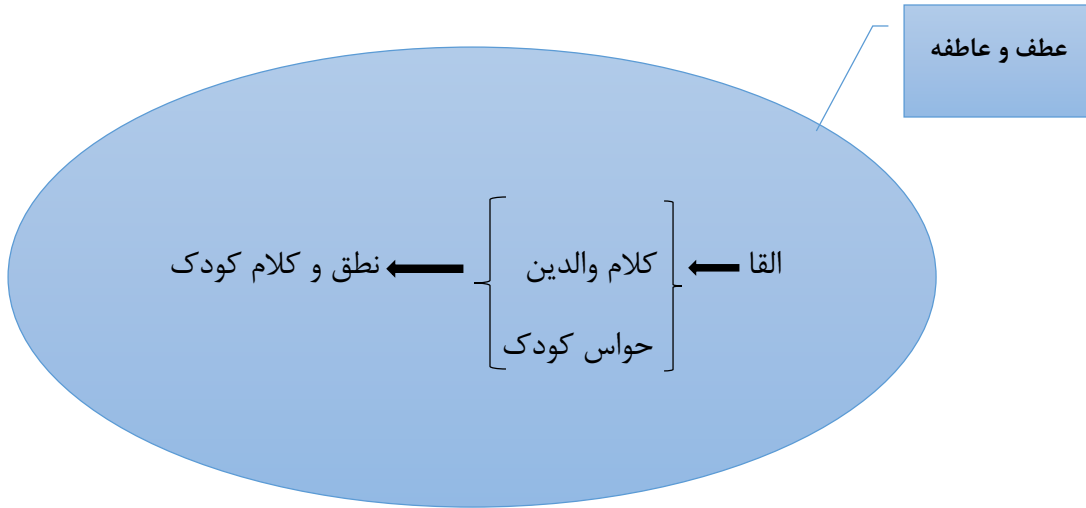

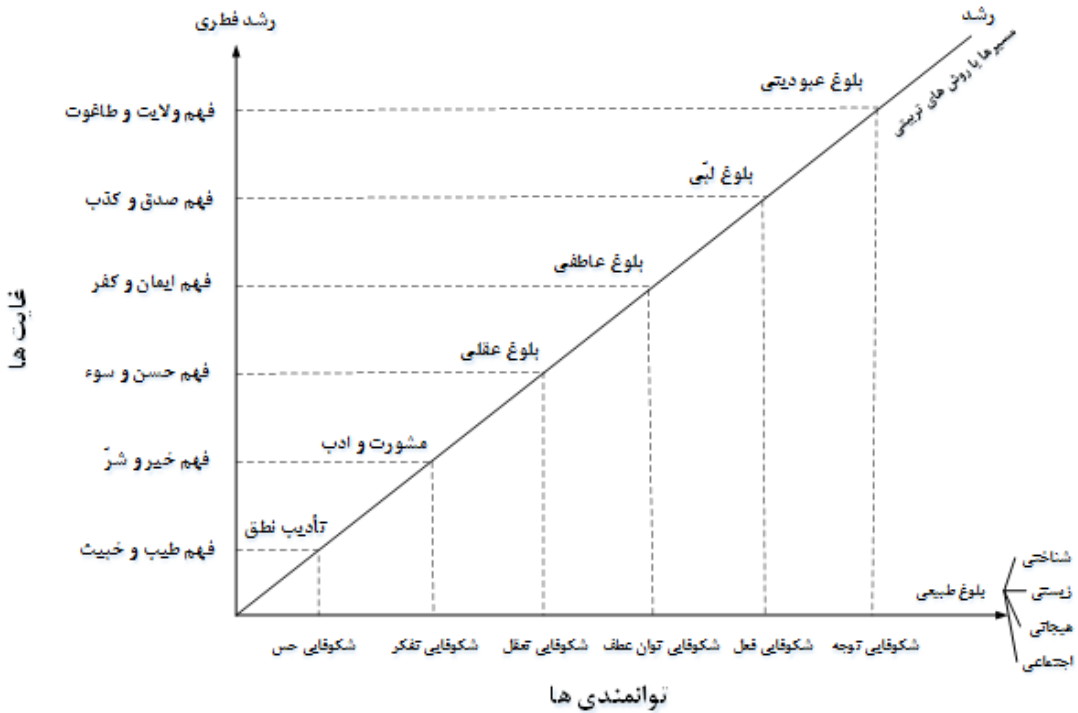
بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم صل على محمد و آل محمد و عجل فرجهم

کلیات و مراحل رشد

رشد در قرآن به معنای طی کردن مراتب فطری در بستر بلوغ طبیعی است. در تعریف قرآن از رشد، ابعاد مادی به عنوان بستر و ابزاری برای حاصل شدن رشد است.

عطف، محور دوره اول

عطف به معنای تمایل همراه با مهربانی و رافت است که لازمه هر تالیف و الفتی است.

کودک در دوره اول رشد به بیشترین حمایت از جانب پدر و مادر و به ویژه مادر نیازمند است. علیرغم سختی‌های این دوره، مهر و عطوفتی که خداوند در دل پدر و مادر می اندازد با عث می‌شود که سختی‌ها برایشان آسان شود. ارتباط عاطفی محکم با فرزند در این دوره، منجر به شکوفایی توان عطف فرزند در دوره چهارم می‌شود.

انواع پیوند و عطف:

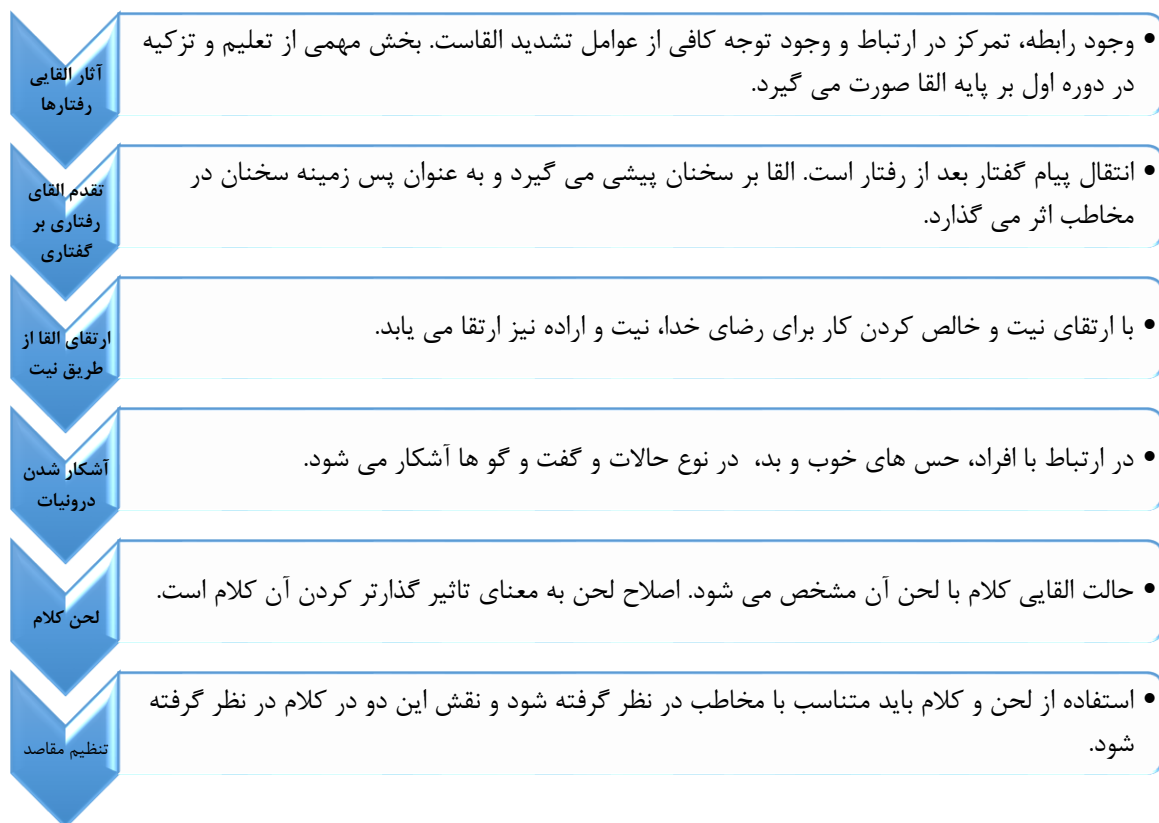
- عطف انسان با معیارهای الهی برای تشخیص درست از نادرست و حق از باطل
- عطف انسان با در نظر گرفتن هم مقصدی برای بروز سعی مشترک در جهت وصول به مقصد
- عطف انسان با در نظر گرفتن هم آیینی برای بروز دینداری جهت اقامه دین در جامعه
- عطف با انسان‌ها با در نظر گرفتن همراهی و هم صحبتی برای طی راه خدا جهت شفاعت حقیقی در راه خدا
- عطف با انسان‌ها با حیثیت انسان بودنشان برای تعمیم نظام فطری

القا به عنوان ابزار عطف

در دوره اول، بسیاری از عواطف طیب، از طریق القا و لحن به فرزند آموزش داده می‌شود. در دوره‌ای که فرزند فاقد قدرت تکلم و فهم کلام است، اظهار دوستی و القای عواطف توسط والدین، یکی از مهمترین وظایف والدین در این دوره است.

- تعریف القا: القا آن پیامی است که با رویارویی به فرد انتقال یافته و وی خواسته یا ناخواسته تحت تاثیر آن قرار می‌گیرد.
- لحن: انتقال کلام به شکل خاصی برای القای پیامی خاص است.

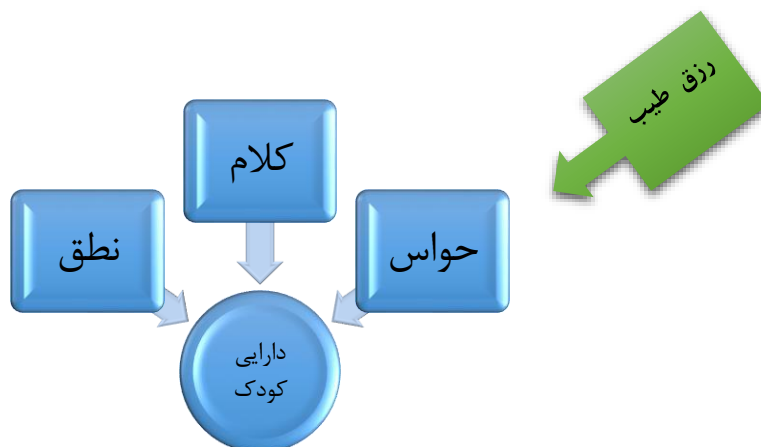
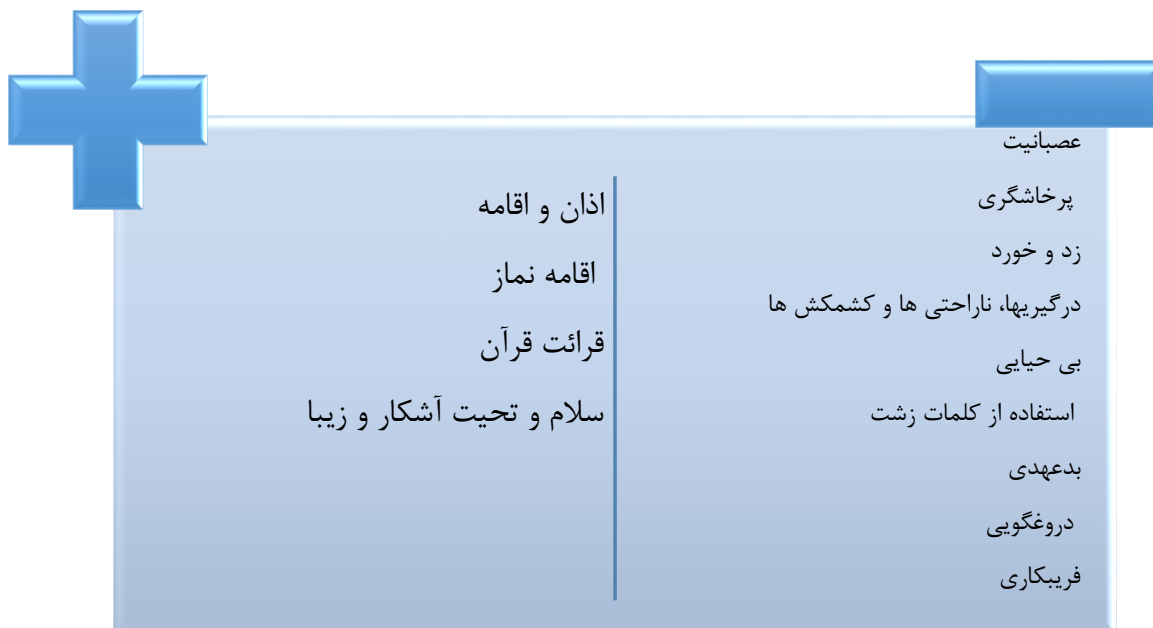
ویژگی‌های القا

تأثیر القا و لحن در تربیت کودک

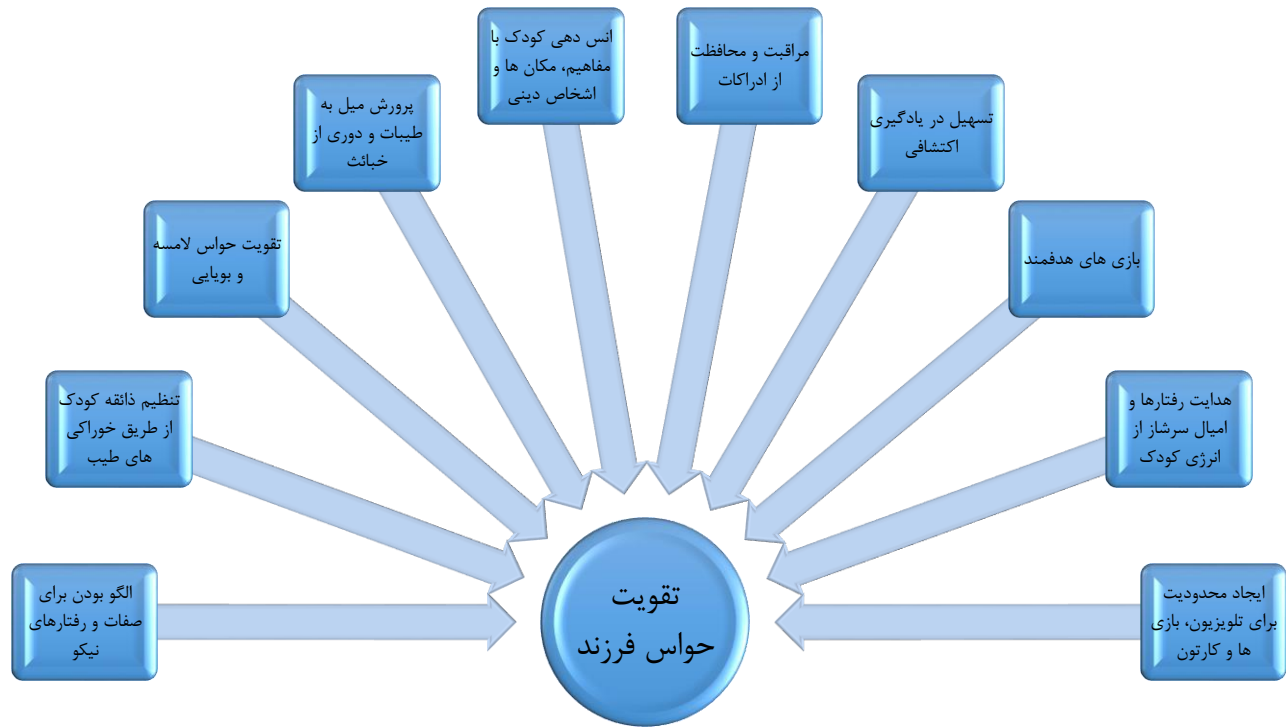
القای موثر در تربیت کودک، مربوط به مراحل انعقاد نطفه و دوران بارداری است. این القا ابتدا به صورت رفتارهای آگاهانه از جانب والدین و سپس با شکل‌گیری جنین و دمیده شدن روح در آن با القاهای گفتاری، انجام می‌شود.

محیط رشد طیب سبب ایجاد اقتضائات هدایتی و فعال شدن سمع و بصر روحانی در کودک می‌شود. در این محیط کودک احساس امنیت کرده و به تدریج مستقل و فعال می‌شود. چنین محیطی برای کودک محیط امن محسوب می‌شود. در مقابل محیط رشد غیر طیب قرار دارد که اضطراب و عدم استقلال را برای فرزند به وجود می‌آورد. در چنین محیطی رفتارهای گناه‌آلود، گفتارهای بیهوده و لحن غیر طیب، کودک را تحت تأثیر القائات منفی قرار می‌دهد.

حواس، دریافت کننده عطف و بستر ساز طبیات

حواس کودک در ابتدای دوره اول، دارای محدودیت و خطاست. پرورش حواس در هفت سال اول، مقدمه ای برای رشد و پرورش تفکر و حواس درونی است. عمل کودک در این دوره مبتنی بر حواس است، بنابراین تقویت و تعلیم حواس در دوره اول از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چرا که باعث اجتناب از گناهان و میل به انتخاب خیر و حسن در دوره‌های بعدی می‌شود. حواس در دوره اول، می‌تواند بستر مناسب و محیط رشدی را که متناسب با طبع کودک است، فراهم کند. در این بستر طیب لازم است که آلودگی‌ها به حواس فرزند راه نیابد.

کلام؛ القای کلمات طیبه

توان تکلم برای فرزند از حدود دو سالگی حاصل می‌شود که قابلیت ارتباط با افراد دیگر، تاثیرگذاری و اثرپذیری از آنها را فراهم می‌کند و ابزار مهمی برای نطق و بروز درونیات به بیرون به شمار می‌رود. ظهور تکلم به تدریج زمینه‌های تفکر، مقایسه و تحلیل و انتخاب را در دوره‌های بعد فراهم می‌کند.

تعریف کلام: کلام وسیله انتقال مقاصد به مخاطب است. وزن و قیمت هر کلام وابسته به قصد و مقصدی است که برای آن در نظر گرفته شده است.

در هر کلام بشری، علاوه بر کلام، نطق و قول متکلم و مخاطب نیز آشکار می‌شود. بنابراین کلام، با نطق و قول در ارتباط است.

در هر ارتباطی که بر مبنای کلام صورت می‌گیرد، سیر زیر باید اتفاق افتد تا قصد مخاطب منتقل بشود و در جریان آن، تفکر و تعقل فرد فعال شود:

۱. نطق: آشکار کردن آنچه در درون مخفی است با استفاده از حواس و ورود و صدور دریافت‌ها از بیرون به دورن و از دورن به بیرون.

۲. قول: گزاره‌ها و تعریف‌های مورد قبول و قابل عرضه، با استفاده از ادراکات، پردازش شده و ذخیره علم و کشف ارتباط بین پدیده‌ها و رخدادها صورت می‌گیرد.

۳. کلام: با استفاده از عواطف و توجهات فرد، پیام با قصد به مخاطب منتقل شده و ارتباطات را به وجود می‌آورد.

غایت کلام و نطق در انسان، مطابق شدن آن با حق است که به این مقام در قرآن، مقام صدق یا قدم صدق گفته می‌شود.

– کلام در دوره اول رشد:

یکی از ویژگی‌های دوره اول رشد، انتقال عواطف از جانب والدین به کودک است که زمینه بلوغ عاطفی را در دوره چهارم رشد فراهم می‌کند. کلام یکی از ابزارهایی است که انتقال دهنده عاطفه والدین به فرزند است. والدین باید در ابتدا کلام خود را طیب کنند و سپس با درایت، کلام فرزند را نیز در این جهت هدایت کنند. در دوره اول، به دلیل اینکه تکلم کودک تازه شکل گرفته و هنوز در ابتدای راه است، کلام او ویژگی‌های زیر را دارد:

- کودک در ابتدا پرحرفی می‌کند و توان کنترل آگاهانه کلام خود را ندارد.
- کودک به ازاء مفاهیم موجود در ذهن خود لزوماً کلمه ندارد و دچار لکنت می‌شود.
- توان بیان منظم، هماهنگ و هدفمند موضوعی خاص را ندارد و در تعریف داستان، دچار فراموشی یا بیان جملات بی ربط می‌شود.
- محتوای تکلم مبتنی بر عینیات و تجربه‌های حسی است.
- تکلم کودک تحت تاثیر تقلید و تاثیرپذیری شدید از محیط است.

– اثر کلام طیب والدین

والدین باید بدانند پیام‌هایی که در محیط خانه، صادر می‌شود، بر شکل‌گیری نطق و به تبع کلام کودک اثر می‌گذارد. هر قدر والدین در تکریم فرزند در ۷ سال اول تلاش کنند و کلام کریمانه داشته باشند، در مراحل بلوغ، مسائل کمتری خواهند داشت و فرزند مراتب رشد خود را بهتر طی خواهد کرد.

کلام پدر و مادر به شرط طیب بودن، می‌تواند:

- حواس کودک را فعال کند.
- ادراکات او را سامان دهد.
- عواطف کودک را جلب کند.
- نطق کودک را کنترل کند.
- قول کودک را افزایش دهد.
- کلام کودک را آموزش دهد.

در این صورت، کلام پدر و مادر بر فرزند اثر گذاشته و تاثیراتی از قبیل گفت و گو، ساخت گزاره‌ها و تعریفات ادراکی، و توان بروز و اظهار عواطف را خواهد داشت. در واقع هر چقدر کلام والدین، طیب باشد، تاثیر بر کودک بیشتر شده و انعکاس تاثیرات از جانب کودک نیز افزایش پیدا می‌کند.

– رعایت باید و نبایدهای کلام توسط والدین

والدین باید برای اثرگذاری بر فرزند خود در ۷ سال اول، باید و نبایدهایی را رعایت کنند. التزام به این موارد، کودکان را در مسیر طیب‌گزینی قرار داده و تاثیرات رفتاری قابل ملاحظه‌ای در سال‌های بعد و به خصوص دوران بلوغ خواهد داشت.

نبایدها

- ۱- استفاده از کلمات خبیث مانند ناسزا، توهین و تحقیر
- ۲- شنیدن اصوات با موضوعات خبیث مانند غیبت و تهمت، دعوا و مجادله
- ۳- تشریح و توصیف کارهای حرام و ناشایست
- ۴- استفاده از واژگان انتزاعی مربوط به اعتقادات دینی مانند خدا
- ۵- باید و نبایدهای افراطی به کودک
- ۶- بروز مسائل جنسی والدین
- ۷- رها کردن کودک در محیط هایی که از کلمات ناشایست استفاده می کنند.
- ۸- تنبیه بدنی و دعوای شدید

بایدها

- ۱- تکلم با کودک برای تاثیر مستقیم بر تفکر
- ۲- افزایش زمان ارتباط کلامی با فرزند
- ۳- مراقبت از پیام هایی که در مقابل دیگران به فرزند می دهیم.
- ۴- استفاده از واژگان قابل فهم و ساده
- ۵- خواندن دعا در خانه و محیط زندگی کودک
- ۶- آموزش قرآن به زبان قابل فهم براساس میل و رغبت کودک
- ۷- توجه به اسم نیکوی کودک برای تکریم و القای نیکی به او
- ۸- استفاده از جملات خبری به جای جملات امری برای شکل گیری تفکر
- ۹- خواندن داستان های جذاب عینی برای فعال شدن تفکر انتزاعی و پرورش تخیل
- ۱۰- ایجاد نشاط با تحرک و دقت روی پدیده ها و دخالت در امور مختلف
- ۱۱- توجه به تفاوت جنسیت در فرزندان برای برقراری روابط عاطفی
- ۱۲- ایجاد بستر معنوی در خانواده از قبیل نماز، جلسات ثابت معنوی، بزرگداشت اعیاد و مناسبت ها
- ۱۳- کنترل کلام والدین و گفتگوی صمیمی و مهربان بین والدین
- ۱۴- استفاده از زبان کودکی و بازی برای حرف شنوی فرزند

– ارزیابی کودک در ۷ سال اول با توجه به شاخص کلام:

موارد زیر نشان دهنده توفیق والدین در برقراری ارتباط کلامی موثر با فرزند است. در صورتی که در هر کدام از این موارد، مسئله ای وجود داشته باشد، رفتار والدین باید اصلاح شود.

رفتار مثبت	رفتار منفی
<ul style="list-style-type: none">• وفای به عهد ناشی از وفادار بودن والدین به عهدهای خود• راستگویی فرزند• رعایت اخلاق توسط فرزند و پرهیز از خشم• توانایی و رضایت کودک از روابط و تعاملات روزمره• استفاده از کلمات محبت آمیز توسط کودک• رسیدگی به محرومان و دستگیری از دیگران	<ul style="list-style-type: none">• احساس خودبزرگ بینی کاذب و فخرفروشی به دوستان• تلاش و سعی کمتر برای یادگیری و بهبود عملکرد و رضایت به عملکرد فعلی• افزایش وابستگی به پاداش ناشی از برخورد نامناسب والدین• واکنش در برابر انتقاد و عدم تأیید دیگران• احساس بی نقص بودن و برتری محض• کلمات ناسزا و حرف های ناشایست کودک• پرحرف یا کم حرف بودن

– راهکار مناسب در مقابل رفتارهای منفی

- ۱- احساس خودبزرگ بینی کاذب و فخر فروشی
 - بازخوردهای واقع بینانه به عملکرد کودک
- ۲- کلمات ناسزا و رکیک
 - اصلاح ادبیات والدین
 - دور کردن فرزند از محیط خبیث
 - عدم برخورد تند
 - عدم استفاده از برخی واکنشها مانند قهر و دعوا و خشونت
 - استفاده از کلمات جایگزین به جای کلمات رکیک. مثلا دوغ خور به جای دروغگو
- ۳- دروغگویی

- شناسایی دلیل دروغگویی
- الگو بودن والدین در راستگویی
- اختصاص وقت و توجه کافی برای فرزند

۴- پرحرفی فرزند

- عدم سرزنش فرزند
- انجام بازی های جنبشی و حرکتی با فرزند
- داستان خوانی و بازی کردن نمایش داستان
- حفظ شعر

۵- کم حرفی

- شروع کننده کلام توسط والدین
- بررسی فعالیت مورد علاقه فرزند
- ارتباط بیشتر با فرزند از طریق بازی و فعالیت
- استفاده از بازی هایی که قدرت کلام را بالا میبرند مانند ۲۰ سوالی

۶- لکنت زبان

- نادیده گرفتن لکنت توسط والدین
- در میان گذاشتن با مربیان و عدم تذکر و تحقیر او
- برقراری رابطه عاطفی با فرزند
- تاکید بر مهارت های جسمانی، فکری و عملکردی فرزند
- فراهم کردن شرایط برای بروز هیجانات کودک

نطق: بروز باورهای طیب

محورهای تعلیم و تزکیه در هر دوره با توجه به توانمندی های همان دوره مشخص می شود. حواس، کلام و نطق، سه مولفه اصلی تربیت در ۷ سال اول هستند. که بستر لازم را در برای طی مراحل رشد در دوره های بعدی فراهم می کنند.

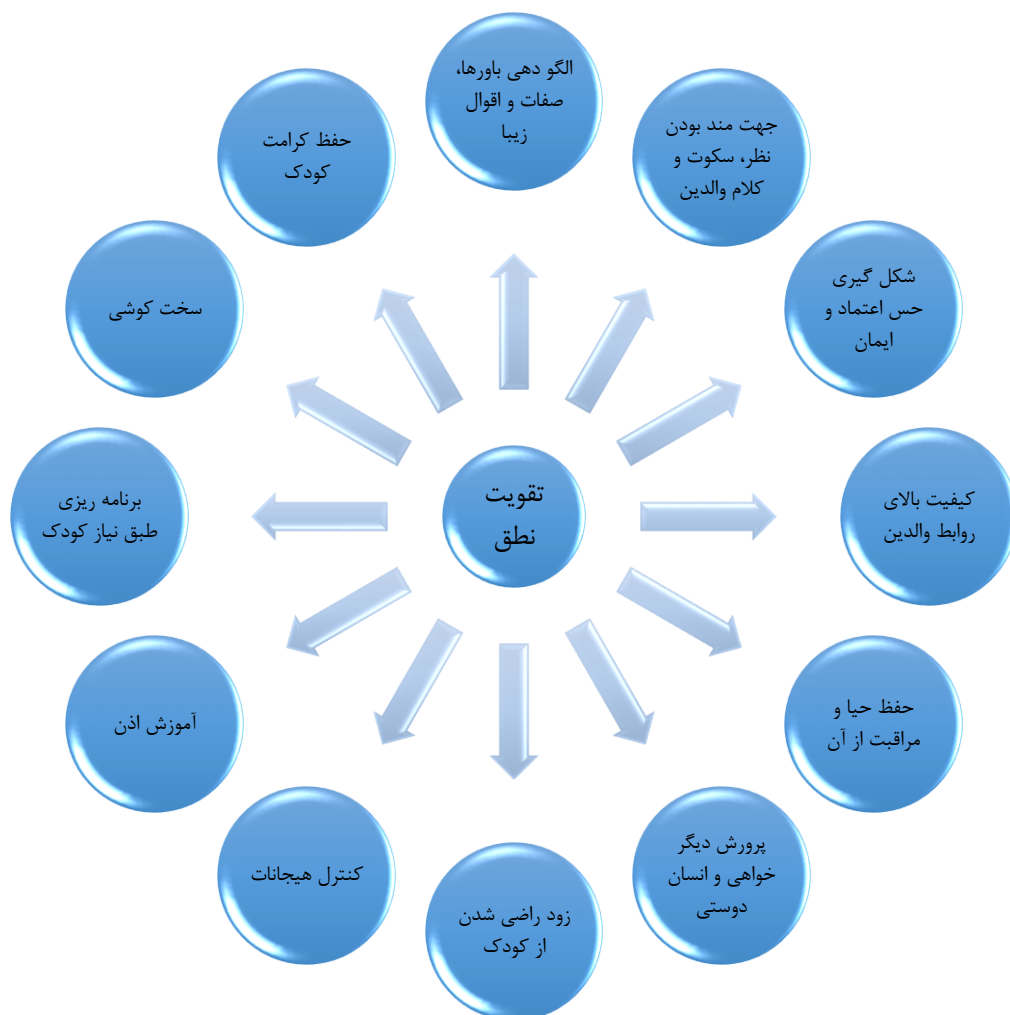
نطق عبارت است از فرایند آشکار شدن باطن که در اثر توجه به نیاز و درک نفع و ضرر برای موجود محقق می شود. بهترین زمان برای هدایت نطق، هفت سال اول است. نطق در این دوره، مبتنی بر حواس و تخیلاتی است که ادراک می شود و سپس با شکل گیری زبان، قابلیت اسناددهی پیدا می کند. و در دوره های بعدی با شکل گیری تفکر و تعقل و توان عطف با دیگران، محتوای نطق نیز تغییر می کند. نطق به صورت مستقیم به درونیات، تخیلات و باورها مرتبط است.

نطق در دوره اول کاملاً تحت تاثیر محیط بیرون و خصوصاً والدین و مراقبان کودک است.

اصول بهره‌مندی از بروزات طیب

تقویت نطق

رزق طیب؛ زمینه ساز حیات و حرکت

در هفت سال اول، پدر نقش مهمی در رزق رسانی دارد. تامین رزق طیب، نقش کلیدی و اصلی در شکل دهی به بسترها، القای کلمات طیب و بروزات فرزند داشته و جهت کلی تربیت را مشخص می کند. در واقع طیب شدن حواس، کلام و نطق کودک، وابسته به جریان رزقی است که بر او جاری می شود.

